

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубасенко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

Список використаних джерел:

1. Тіщенко В. В. Криміналістичне розпізнавання в розслідуванні злочинів. *Правове життя сучасної України* : у 3 т. : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Гельветика, 2020. Т. 3. С. 325–327.
2. Коваленко А. В. Теоретичні та праксеологічні основи криміналістичного вчення про збирання, дослідження та використання доказів у кримінальному провадженні : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2025. 555 с.
3. Синчук В. Л. Розслідування вбивств: шляхи вдосконалення: монографія. Харків : Харків юридичний, 2005. 288 с.
4. Албул С. В. Окремі аспекти документування працівниками кримінальної поліції воєнних злочинів на деокупованих територіях України. *Процесуальні та криміналістичні аспекти розслідування воєнних злочинів*: матеріали круглого столу (Одеса, 21.02.2024 р., ОДУВС). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 6–11.

Ключові слова: пособництво державі-агресору, злочин, досудове розслідування, технологія злочинної діяльності, криміналістична характеристика, структура.

Key words: aiding and abetting the aggressor state, crime, pre-trial investigation, technology of criminal activity, forensic characteristics, structure.

Біцюк Андрій Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри оперативної-розшукової та поліцейської діяльності*

КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ

Одним із основних пріоритетів реального забезпечення національної безпеки є детінізація та деофшоризація економіки України, а також нейтралізація будь-який ризиків та проявів корупційного характеру у межах інституційної системи державного управління. Зважаючи на викладене, а також реалізуючи відповідну дорожню карту реформ в Україні збудована інституційна система протидії різним формам корупційних проявів, яка має рубіжний характер, зокрема на рівні правового рівня протидії таким правопорушенням. Аналіз матеріалів практики свідчить, що у структурі корупційних, а також пов'язаних із корупцією кримінальних правопорушень значну питому вагу становлять діяння, пов'язані із формуванням та використанням необґрунтованих активів [2, с. 93; 3, с. 425]. У той же час, практика роботи правоохоронних інституцій свідчить, що ними не завжди приділяється належна увага, зокрема точному встановленню механізмів та джерел походження необґрунтованих активів у разі їх виявлення під час реалізації правоохоронної функції [1, с. 588]. Необхідно наголосити, що у

сучасних умовах ускладнення фінансових відносин та глобалізації економічних процесів проблема ідентифікації джерел походження необґрунтованих активів набуває особливої актуальності. Ефективність механізмів протидії незаконному збагаченню значною мірою залежить від здатності правозастосовних органів встановлювати не лише факт невідповідності активів законним доходам, але й їх реальне походження.

Зважаючи на викладене потребує наукового осмислення та розроблення відповідних класифікацій джерел походження необґрунтованих активів, оскільки їх типізація та систематизація забезпечить формування базових моделей роботи правоохоронних органів щодо їх виявлення, а для регуляторів стане підґрунтям коригування регуляторної політики, форм та механізмів фінансового контролю тощо.

Не претендуючи на безапеляційність обраного підходу, використовуючи економічні та правові критерії на сучасному етапі необґрунтовані доходи можна визначити як матеріальні та нематеріальні блага, щодо яких відсутні належні докази законності їх набуття, а їх обсяг істотно перевищує офіційно підтверджені доходи суб'єкта.

Продовжуючи необхідно звернути увагу на те, що проведення класифікаційних досліджень та розроблення класифікаційних систем не є самоцілью процесу наукового пізнання, а такі класифікації повинні мати не лише вагоме теоретичне значення, а спроможність оптимізувати роботу відповідних суб'єктів, які забезпечують протидію корупційним правопорушенням, що зумовлює обрання належних класифікаційних критеріїв для їх подальшого формування. Зважаючи на межі цього дослідження нами не аналізується увесь комплекс можливих критеріїв для класифікації джерел походження необґрунтованих активів, а звертається увага основні з них, які, на нашу думку, є базовими, зокрема:

- за *правовою природою* джерел походження необґрунтованих активів доцільно класифікувати на такі види: *по-перше*, кримінально-деліктні джерела, зокрема адміністративні та кримінальні правопорушення. У контексті цього, необхідно відзначити, що спектр таких діянь є значно ширшим за перелік корупційних або пов'язаних із корупцією кримінальних правопорушень та може охоплювати й інші делікти, внаслідок який формуються відповідні активи незважаючи від форми їх існування; *по-друге*, квазі-легальні джерела, до який можна віднести: а) використання прогалин у законодавстві щодо формування та використання відповідних активів, а також різних типів фінансових інструментів; б) «агресивне» податкове планування, спрямоване на мінімізацію податкового навантаження шляхом використання легальних інструментів, що забезпечується прогалинами у правовому регулюванні та реалізації регуляторної політики у фінансово-економічній сфері; *по-третє*, формально легальні, але економічно необґрунтовані джерела, до яких можна віднести: а) удавані доходи; б) використання механізмів, пов'язаних із укладенням фіктивних правочинів тощо;

- за способом формування, можна виокремити три комплексні групи джерел формування необґрунтованих активів: *по-перше*, прямі джерела (безпосереднє отримання доходу від протиправної діяльності); *по-друге*, опосередковані або похідні (інвестування та реінвестування незаконних доходів); *по-третє*, трансформаційні джерела, пов'язані з легалізацією активів через складні фінансові інструменти та віртуальні активи;
- за ступенем латентності джерела походження необґрунтованих активів можуть бути класифіковані та такі групи: *по-перше*, джерела із низьким рівнем латентності, які можуть бути встановлені за допомогою базових правоохоронних інструментів, чи засобів фінансового контролю, зокрема шляхом належної констатації дисбалансу доходів і витрат; *по-друге*, джерела походження необґрунтованих активів із середнім рівнем латентності, для яких характерне використання складних фінансових інструментів для їх формування; *по-третє*, необґрунтовані активи із високим рівнем латентності, для яких характерним є використанням багаторівневих фінансових схем та інтеграція у легальну економіку шляхом використання різних технологій багаторівневого маскування;
- за суб'єктним складом формування відповідних джерел їх доцільно класифікувати на такі види: *по-перше*, індивідуальні джерела, для яких характерним є автономна модель протиправної діяльності відповідного суб'єкта без залучення до організації функціонування таких джерел будь-яких третіх осіб на різних стадіях організації їх функціонування; *по-друге*, групові джерела, які передбачають спільну участь декількох осіб у формуванні необґрунтованих доходів із подальшим їх розподілом серед учасників, інвестуванням чи спільним використанням інших фінансових інструментів з метою їх легалізації та можливості подальшого безперешкодного використання. Загалом, можна зауважити, що у даному випадку слушно вести мову про організацію функціонування таких джерел різними типами організованих злочинних угруповань; *по-третє*, інституційно опосередковані джерела, які передбачають використання юридичних осіб, офшорних юрисдикцій та інших фінансових інструментів;
- за територіальною локалізацією джерела формування необґрунтованих активів можна класифікувати на: *по-перше*, внутрішньодержавні; *по-друге*, транскордонні; *по-третє*, глобалізовані, що передбачає використання для забезпечення їх функціонування міжнародних фінансових мереж.

Запропонована класифікація має інтегративний характер і поєднує кримінально-правові, економічні та інституційні підходи. Її використання сприятиме підвищенню ефективності фінансового моніторингу, удосконаленню доказування під час розслідування та судового розгляду кримінальних проваджень у справах про незаконне збагачення та формуванню єдиних підходів до оцінки походження активів.

Підсумовуючи викладене, відзначимо, що системна класифікація джерел походження необґрунтованих активів виступає важливим інструментом поглиблення теоретичних досліджень і практичного вдосконалення механізмів протидії корупції та організованих злочинності.

Список використаних джерел:

1. Албул С. В. Обмін інформацією між суб'єктами оперативно-розшукової діяльності: сучасні проблеми та шляхи вирішення. *Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності: тези IV Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Хмельницький, 26 лютого 2021 р.). Національна Академія Державної прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького; НДІ вивчення проблем злочинності ім. Академіка В. В. Сташиса; НАПрН України. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2021. С. 587–589.

2. Михайленко Д. Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи: монографія. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2017. 582 с.

3. Цехан Д. М. Класифікація доходів, сформованих за результатами злочинної діяльності. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття : синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : матеріали Міжнародної конференції (м. Одеса, 19 травня 2023 року). Одеса, 2023. С. 425–427.

Ключові слова: корупція, корупційні кримінальні правопорушення, джерело походження, необґрунтовані активи, класифікація.

Key words: corruption, corruption criminal offenses, source of origin, unfounded assets, classification.

Кірюхін Ігор Анатолійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності*

Костєв Степан Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності*

ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Сучасні умови функціонування правоохоронної системи України характеризуються підвищеним рівнем криміногенних загроз, а також особливостями правового режиму воєнного стану. У цих умовах значно зростає роль підрозділів Національної поліції, зокрема підрозділів поліції особливого призначення, які